

UN MANUSCRIT CUIXANENC AMB MÚSICA GREGORIANA AQUITANA*

DANIEL CODINA

A la Biblioteca Municipal de Perpinyà (Catalunya Nord), s'hi han recollit alguns dels antics còdexs i llibres que havien format part de la biblioteca del monestir de Sant Miquel de Cuixà fins abans del seu desmantellament l'any 1793 durant la Revolució Francesa. Un d'aquests còdexs és el que actualment porta la signatura núm. 2 d'aquesta Biblioteca. Es tracta d'un evangeliari per als diumenges i les festes de tot l'any. Desconeixem on es guardava el manuscrit a l'hora de la supressió del monestir: podia haver restat a la sagristia amb altres llibres fora d'ús o bé a la biblioteca monàstica, però sense catalogar. A diferència d'altres llibres que diuen explícitament que eren del monestir, aquest, en canvi, no porta cap indicació. Desconeixem també el recorregut fet a l'hora de la dispersió i com va ser salvat, al costat d'alguns altres.¹ El fet és que actualment té un lloc a la Biblioteca Municipal de la ciutat de Perpinyà, la *Fidelíssima*, on ha pogut ser estudiat per les persones dedicades a la litúrgia i a la música gregoriana.² Després de l'estudi sobre el calendari santoral que porta el manuscrit, ningú no dubta que el còdex hagués format part del monestir de Cuixà i potser, fins i tot, hagués estat copiat en el seu

* Agraïxo a Joaquim Garrigosa la seva ajuda tècnica amb la revisió de la transcripció i l'anàlisi del manuscrit, així com també a la senyora Calafat, conservadora del fons antic de la Biblioteca Municipal de Perpinyà, les seves atencions i facilitats a l'hora de consultar-lo.

1. El resum de l'inventari fet en el moment de l'espoliació del monestir el 29 d'abril de 1790 que ens dóna l'abbé F. FONT, *Histoire de l'abbaye royale de Saint-Michel de Cuxa*, Perpinyà, 1881, p. 332-337, no diu res dels manuscrits litúrgics antics que el monestir tenia. Segons aquest autor, l'inventari de la biblioteca monàstica era molt complet, però només en dóna un petit resum. Ara per ara, aquest inventari, que al moment en què en parla l'abbé Font es conservava a la Casa de la Vila de Co-dalet, s'ha perdut.

2. Des del punt de vista litúrgic, vegeu J. LEMARIÉ, «Le Sanctoral de Saint-Michel de Cuxa d'après le manuscrit Perpignan B.M. 2», *Scripta et Documenta* (Abadia de Montserrat), núm. 17 (1966), p. 85-100; R. AMIET, «Les livres liturgiques du diocèse d'Elne», *Revista Catalana de Teologia*, VII/1 i 2 (1982), p. 292. Des del punt de vista musical, vegeu J. GARRIGOSA I MASSANA, *Els manuscrits musicals a Catalunya fins al segle XIII*, Institut d'Estudis Ilerdencs, Diputació de Lleida, 2003, p. 188-189.

scriptorium;³ en efecte, el calendari del santoral inclou les festes dels sants pròpies de Cuixà, com ara les de sant Germà, sant Flamidià, sant Valentí i sant Nazari. Sant Germà va ser el titular de l'església primera de Cuixà, abans que fos edificada l'església monàstica dedicada a sant Miquel. Els sants Flamidià, Valentí i Nazari, dels quals es conservaven els sepulcres, eren venerats al lloc des d'antic, però Oliba els va fer posar a la cripta del pessebre als peus de la Mare de Déu.⁴

El manuscrit en qüestió ha estat descrit de manera general per Lemarié en l'article esmentat abans, descripció que dono en nota en la seva versió francesa.⁵ Això m'estalvia de fer-ne la descripció física; per la meua part, només em limitaré a la part musical. Es tracta d'un còdex litúrgic, d'un evangeliari per a les misses de tot l'any; és a dir, les dels diumenges i festes del Senyor i dels sants. En aquest apartat del santoral hi ha els evangelis que són per a les misses pròpies i les del comú de sants.

L'ESCRITURA MUSICAL

Com a notació gregoriana tenim, doncs, algunes fórmules per al cant dels evangelis, concretament l'evangeli de la genealogia de Jesús segons la versió de Lluc per a la festa del baptisme del Senyor (f. 14v-16r), la genealogia segons la ver-

3. Anscari M. MUNDÓ, «La cultura escrita dels s. IX-XII a Catalunya», *Obres completes I*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, p. 507-508. Aquest autor només parla del manuscrit BMP 1 com a còdex sortit de Cuixà i no d'aquest evangeliari.

4. Ho sabem, com moltes altres referències a la cripta i als altres edificis que va fer Oliba, per la carta sermó del monjo Garsias. Aquest text és important perquè, contemporani com és —vers el 1040—, ens dona moltes informacions sobre el monestir i, concretament, el que Oliba va fer-hi. Text a E. JUNYENT I SUBIRÀ, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*, Barcelona, IEC, 1992, p. 369-386. Les imatges d'aquests sants es troben en l'antic retaule major barroc que es conserva a la paròquia de Rigardà, al Conflent.

5. A les pàgines 85-87 diu: «Ce manuscrit, coté actuellement 2 (cote ancienne 25) mesure 266 sur 208 mm et contient 214 folios écrits à longues lignes, de 17 par feuillet. Le tracé des grandes majuscules vermillon est souligné d'un trait ocre-jaune. Les rubriques sont agrémentées, à mi-hauteur, d'une ligne horizontale continue ocre-jaune, tracée après composition du texte et d'un effet décoratif à la fois sobre et élégant. Cet évangélaire comprend deux parties: Le Temporal (fol. 1-184v) de l'Avent au dernier dimanche après Pentecôte, auquel font suite deux leçons évangéliques pour la Dédicace. Le Sanctoral commence au fol. 185 avec la fête de S. Étienne et s'achève sur l'évangile de la fête de l'apôtre S. Thomas (fol. 204v). Suivent les évangiles du Commun des Saints... C'est grâce à la seconde partie du codex que le Sanctoral de Cuxa nous est connu, quoique imparfaitement puisque le manuscrit présente une importante lacune du 22 février au 15 août. Lacune exactement de 17 feuillets. Au XIIIe ou XIVe siècle on avait en effet folioté séparément cette section du manuscrit et l'on passe du folio 8 au folio 25... Écrit dans la deuxième moitié du XIIe siècle ou, au plus tard, dans les premières années du XIIIe, cet évangélaire ne comportait primitivement qu'un Sanctoral assez restreint. Vers le milieu du XIIIe siècle, on le rendit pratiquement utilisable en ajoutant nombre de notes marginales indiquant les fêtes propres de Cuxa. Ces indications des fêtes locales s'ajoutant aux mentions des fêtes primitives du codex, nous restituent l'équivalent du calendrier de Cuxa, y compris les commémoraisons auxquelles correspondent les *missae matutinales*».

sió de Mateu per a la festa de la nativitat de la Mare de Déu (f. 195v-196v) i les quatre *pàssies* per a la setmana santa (f. 73r-108v). En total tenim sis textos amb escriptura de diferents mans i d'èpoques també diferents. Tot fa pensar que, en general, el manuscrit no va ser copiat preveient-hi l'escriptura musical, sinó que aquesta hi va ser afegida més tard; potser en podem exceptuar la genealogia estricta de Lluc, amb una disposició del text en columnes, que podria haver estat pensat ja de bell principi per portar-hi l'escriptura musical. Pel que fa a la genealogia de Mateu, la música, escrita sobre una línia vermella, gairebé segur que no estava prevista inicialment, sinó que hauria estat afegida al moment que un copista hi afegí, vers la meitat del segle XIII, les notes marginals.⁶ En canvi, a la genealogia de Lluc es va afegir la música sobre tetragrama en els fragments de l'evangeli sobre el baptisme de Jesús, que introdueix la genealogia i el fragment que la conclou. Aquesta escriptura és, certament, d'època posterior a la genealogia de Lluc i potser a la de Mateu; en tot cas, però, sempre estem dintre de la notació aquitana. Aquests afegits a la genealogia de Lluc tenen una explicació pràctica: per a la llarga llista genealògica, feta de frases curtes i de melodies diferents, calia tenir l'escriptura musical a la vista; per contra, les parts de l'evangeli eren més fàcils de retenir segons unes fórmules melòdiques establertes que es repeteixen i són més fàcils de memoritzar. Però en una determinada època calgué escriure la música d'aquestes parts de l'evangeli per raons pràctiques i permetre l'enllaç amb la genealogia.

Pel que fa a les *pàssies*, podem dir que, certament, la música hi fou afegida més tard, ja que no es deixa espai en el text per tal d'encabir-hi els melismes de determinades frases. En tot cas, es constata, d'una banda, que inicialment es va preveure fer la lectura, recitada o cantada, amb dos personatges diferents: l'un agut i l'altre greu (*s* = *sursum*; *io* = *iOSSUM*), i de l'altra, veiem que l'escriptura musical només està en les parts de la veu greu, en el moment en què Jesús parla i que les seves paraules són introduïdes pel lector. La indicació *sursum* (veu aguda) està en les parts de les paraules dels altres personatges del text: els apòstols, Pilat, la multitud, etc. Aquesta escriptura musical difereix de les altres que trobem en el còdex, amb traços més gruixuts, però sempre de la família aquitana.⁷

Ens trobem, doncs, davant d'un còdex que en ell mateix no és musical, però que conté algunes peces musicals per a l'ús litúrgic de les lectures evangèliques, i aquesta escriptura musical ens és presentada a través de cinc estils o mans calligràfiques diferents, encara que potser no hi ha pas una gran diferència ni d'època ni menys de família, l'aquitana:

6. «Les additions marginales se présentent de deux façons. Les unes sont en caroline appliquée. Les autres sont en semi-cursive... Les additions marginales comportent la mention des saints (*In die Sci...*) suivie de l'*incipit* de l'Évangile», LEMARIÉ, «Le Sanctoral...», p. 87. Vegeu també la nota núm. 5.

7. La *Passió* segons sant Joan, des del punt d'escriptura musical, resta incompleta i, a més, presenta alguns passatges afegits maldestres i força posteriors en què es nota fins i tot una tinta diferent; a més, s'hi ha afegit escriptura musical fins i tot en certs passatges dels personatges que no són Jesús. Tot indica clarament que aquesta escriptura tenia la funció pràctica d'ajudar el cantor que no coneixia perfectament la melodia.

1. La de la genealogia estricta de Lluc, sense cap línia.
2. La de les *pàssies*, també sense cap línia, però de mà diferent de l'anterior.
3. La de la genealogia de Mateu amb una línia vermella i clau de fa en cada línia i reclam al final.
4. La dels fragments evangèlics d'abans i de després de la genealogia de Lluc, amb tetragrama i amb les claus de do i de fa i guió final
5. La d'alguns afegits posteriors a la *Passió* de Joan.

LA NOTACIÓ AQUITANA DEL MANUSCRIT

S'ha dit, en el curs del treball, que la notació del manuscrit és de la família aquitana, diastemàtica, però amb alguns neumes o formacions de notes. A continuació exposaré la llista dels principals conjunts de notes (neumes) que trobem en els diferents textos dels quals, després, dono la transcripció: és a dir, les dues genealogies dels evangelis i la seva interpretació.

Genealogia de Lluc

El text d'aquesta genealogia, per a la festa del baptisme del Senyor, es presenta en dues columnes per pàgina, ja que cada frase és curta i així permet estalviar pergamí. La primera part de la genealogia, a continuació del text evangèlic narratiu, està formada per dues columnes separades per una ratlla vertical en vermell, d'igual color que les inicials de cada frase; aquesta primera part, corresponent al f. 15r, conté dotze frases a cada columna. La pàgina *verso* d'aquest foli conté dues columnes a tota la pàgina, sense ratlla de separació, amb disset frases a cada columna; la darrera part agafa només una columna, també amb disset frases. La resta del text evangèlic està escrit formant la segona columna de la pàgina.

Des del punt vista musical, les frases dins de les columnes ($24 + 34 + 17 = 75$) formen grups de sis i repeteixen així les fórmules musicals cada sis frases, però, en realitat, també, tal com queda reflectit en l'ortografia del text, com que cada tres frases les fa acabar amb un punt, la melodia fa grups de tres frases: les dues primeres acaben sempre amb la (el final és fa-sol-la), en canvi la tercera acaba baixant: sol-fa-fa. Només la darrera frase acaba amb la tònica re. Hi ha només petites variants per raó del nombre de síl·labes. També constatem una petita variant — un *pes* en lloc d'un *tractulus* — en la primera nota d'algunes cinquenes frases de cada grup: creiem que es tracta ben bé d'un *pes* i no d'una *virga*. Cal dir que, quan no hi ha aquesta petita variant, les melodies de les frases quarts i cinquenes són idèntiques.

Una altra característica, i probablement es tracta d'un indicatiu d'unes melodies posteriors no escrites i diferents de l'escriptura actual, són les lletres *a*, *c*, *d*, escrites al davant de cada tres frases. Hi ha alguns errors de copista, com per exemple la repetició de la lletra *a* quan canvia de pàgina després de la primera part: li correspondria la lletra *c*. També en el canvi de pàgina següent escriu la lletra cor-

responent (una c) a quatre frases de l'anterior, i no a tres com correspondria. Segurament es tracta d'una altra distribució melòdica agrupada cada tres frases.⁸ La cal·ligrafia d'aquestes lletres és sensiblement posterior a la resta del manuscrit, però no podem precisar de quan és posterior.

Vet ací algunes mostres de l'escriptura musical d'aquesta part del manuscrit, la genealogia estricta segons l'evangeli de Lluç, tant de notes soles com de grups o neumes:

 = *pes* o *podatus*

 = *tractulus* o *punctum* + *scandicus subbipunctis*

 = *scandicus*

 = *clivis ressupina*

 = *clivis*

 = *climacus*

 = *punctum* + *scandicus* + *climacus*

 = *punctum* + *scandicus* + *climacus ressupinus* (la darrera nota del grup és una *virga*)

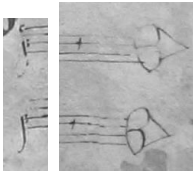
8. El pare Gregori M. Sunyol, quan analitza les melodies genealògiques del manuscrit BM 72 i parla de la genealogia de Lluç, diu que hi ha diferents tipus d'agrupació de frases en els diferents testimonis que va consultar: «És una cosa molt curiosa que en cap de les melodies estudiades no hem trobat el mateix nombre de divisions que en la nostra de Montserrat. N'hi ha que els agrupaments, per personatges i divisions melòdiques, són de tres en tres, de quatre, de sis, de nou, de deu i d'onze que es van repetint; però cap de cinc, com la nostra», «Els cants de la genealogia de Jesucrist», *Vida Cristiana* (1917), p. 57.

Evangelí abans i després de la genealogia de Lluc

En aquests dos fragments, inicial i final, de la genealogia, corresponents al text del baptisme de Jesús i la conclusió genèrica que Lluc fa sobre la persona de Jesús, la música hi ha estat afegida escrita sobre tetragrama. És ben cert que l'escriptura original del manuscrit no preveia la música, tot i que la quasi absència de neumes fa innecessària la separació de síl·labes per deixar espai a la música.

A l'inici del tetragrama, costat esquerre, hi ha escrites les claus de do sobre la quarta línia, i de fa, sobre la segona, excepte en la penúltima línia del fragment inicial on hi ha escrites, segurament per error (no sabem trobar-hi cap altra raó), les claus una ratlla més avall. Al final de cada línia, a part del guió indicatiu de la nota amb què comença la línia següent, fa un simple dibuix (dos cercles units exteriorment per un angle agut) un xic matusser. L'escriptura musical és sensiblement diferent de la que trobem a la genealogia: és més simplificada pel que fa als signes neumàtics i força més diastemàtica. Fora d'algun *pes* i d'alguna *virga*, la resta tot és escrit amb notes puntuals; sí que hi trobem algun *scandicus*, format per cinc o tres notes ascendents, i algun *climacus*. Una novetat ací és l'aparició, per doble partida, del signe de bemoll.

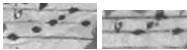
Com ja he dit abans, al final de cada línia hi ha el guió indicatiu de la nota següent: això permet saber amb quina nota comença la part estricta de la genealogia on la notació és escrita sense línies.

= inici i final dels tetragrames

= claus en la posició més baixa

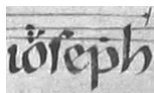
= signes de bemoll

= notes especials: la primera (re) abans del *scandicus* no sabem identificar-la. Després una *clivis ressupina* i un *pes*

= *clivis* + *pes*

= fórmula final (*climacus ressupinus*) + *punctum* i guió indicatiu

= petit grup format per un *pes* + *clivis*

Tot plegat fa que la transcripció d'aquesta part sigui prou fàcil i segura.

Genealogia de Mateu

El manuscrit presenta per a la festa de la nativitat de la Mare de Déu (el 8 de setembre) l'evangeli de la genealogia de Jesucrist segons l'evangelista Mateu. Pel que fa a l'escriptura musical, ens trobem amb una tercera mà copista i amb un sistema entremig de les dues anteriors, possiblement de la mateixa època de la còpia del manuscrit, perquè hi ha una unitat forta entre l'escriptura i la part musical. En tot cas, la música hi podria haver estat escrita a l'època en què es van copiar les notes marginals.⁹ Amb tot, per la coloració de la ratlla i fins i tot de la inicial del *Dominus vobiscum*, jo m'inclino a pensar que la música és del mateix temps que el manuscrit, almenys en aquesta part. Una primera impressió va ser que, com que el text no deixava espai entre síl·labes per als neumes, la música hi havia estat afegida després; però resulta que, per exemple, el *Dominus vobiscum* del marge, el fragment amb neumes més llargs, no té cap separació sil·làbica: el tipus d'escriptura musical fa que, de fet, no calgui fer aquesta separació. Una conclusió, doncs, seria que, en aquest evangeli, la música pot ser contemporània del text. Aquesta conclusió crec que està avalada encara per la unitat d'escriptura del copista: crec que el *Dominus vobiscum* s'avé més amb la resta del text de l'evangeli que no pas amb el de les notes marginals, afegides més tard.

Pel que fa a l'escriptura musical, tenim algunes característiques precises:

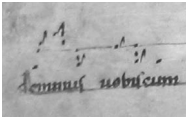
1. El copista escriu sobre una única línia feta amb tinta vermella en l'interlineat del text. Aquesta línia al començament s'allarga cap al marge esquerre, fora del cos del text, per escriure el *Dominus vobiscum*. Cada línia comporta la clau de fa a l'inici de ratlla, i a l'altre extrem, el guió indicatiu de la nota següent.
2. L'escriptura musical, molt regular, és molt petita i fina, de mà d'un bon copista. No s'hi detecten oblits ni errors.
3. La melodia d'aquesta genealogia es pot dir que és semblant a la de Lluç, però més evolucionada i un xic més rica des del punt de vista melismàtic. L'es-

9. Lemarié precisa: «Vers le milieu du XIIIe siècle, on le rendit utilisable [cet évangélique] en ajoutant nombre de notes marginales indiquant les fêtes propres de Cuxa», «Le Sanctoral...», p. 87.

tractura literària, feta de dues frases per cada personatge de la genealogia, li dona l'estructura musical de dues frases: la primera, recitant i acabant en la; la segona, partint de re, puja fins al la i fa cadència final en re. De tant en tant, cada tres o sis dobles frases, o bé quan arriba a David, el Rei, la primera frase puja fins al re agut, però acaba com la resta.

4. Pel que fa a les notes en si, cal destacar l'aparició de notes líquescents formant *pressus* amb un *punctum*, quan la síl·laba del text acaba amb una consonant com ara *Da-vid*, seguida d'una vocal a l'inici del mot següent: *autem*. Però no sempre escriu aquestes líquescents quan sembla que també hi haurien de ser presents.

Alguns exemples de l'escriptura original:

= clau de fa a l'inici de la ratlla

= *pressus* format per un *punctum* i una nota líquescent

= *scandicus* que acaba amb un *pressus* líquescent

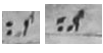
= *torculus*

= *scandicus*

= *climacus* + *scandicus* + *virga*

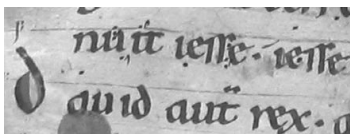
= *pressus* format per *clivis* + *scandicus*

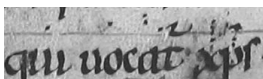
= *pes* + *clivis ressupina*

= clàusula final de frase, en què les notes sovint es confonen amb el text

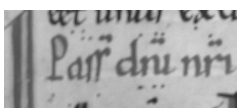

= posició de les notes entremig del text

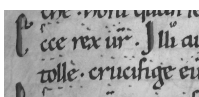

= fórmula final de l'evangeli

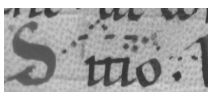
L'escriptura musical de les *pàssies* no s'estudiarà ací perquè no és possible donar-ne la transcripció; només en reproduiré alguns exemples:

= començament de la *Passió* segons sant Mateu

= fragment de la *Passió* segons sant Joan

= notes amuntegades a la paraula *sitio* de la *Passió* segons sant Joan

Comparació amb altres manuscrits

No es coneixen pas gaire documents complets d'aquest gènere a Catalunya, amb les dues genealogies evangèliques musicades. De fet, en podem comptabilitzar tres¹⁰ de complets i un de fragmentari. Són una mica més nombrosos els fragments musicals referents als textos de la passió.

L'escriptura de les dues genealogies l'he pogut comparar amb dos documents de l'àrea catalana i força propers pel que fa al temps:

1. Ms. BAM (Biblioteca de l'Abadia de Montserrat) 72.¹¹ Aquest manus-

10. Garrigosa i Massana, en el núm. de l'inventari 34, p. 220, parla d'una genealogia evangèlica, però no precisa quina, si la de Lluc o la de Mateu; tampoc no precisa si és sencera o fragmentària. No l'he comparada.

11. Número de registre 206 de l'inventari de J. Garrigosa i Massana, «Els manuscrits...», p. 156-157. Francesc Xavier ALTÉS I AGUILÓ n'ha fet l'edició completa: «El llibre místic de Sant Romà

crit conté, musicades, les dues genealogies: la de Lluc (p. 321-322)¹² i la de Mateu (p. 322-324).¹³ La música de la genealogia de Lluc no és pas la mateixa. No conté el fragment evangèlic del baptisme del Senyor previ a la genealogia,¹⁴ però en canvi porta el fragment final: «Iesus autem...». La genealogia està copiada en línia contínua, no en columnes com en el nostre manuscrit. La de Mateu també conté una música diferent.¹⁵ La comparació ens dóna una diferència total entre les dues genealogies, tant pel que fa als grups de fórmules com de les mateixes melodies i el mode musical. Pel que fa a la genealogia segons sant Mateu, la diferència també és notòria quant al mode (mi) o a l'agrupament de frases: el nostre, cada dues; el BAM, cada tres frases. Aquest tampoc no té les melodies que en moments determinats es despleguen amunt per remarcar algunes frases o personatges importants de la genealogia. La melodia també és diferent, és clar.

2. Ms. BC (Biblioteca de Catalunya, Barcelona), 1451/12.¹⁶ En un retall de pergami (10,5 × 12 cm), hi trobem el començament de les dues genealogies escrites amb notació aquitana quadrada sobre tetragrama. De la de Lluc només ens resta l'inici de l'evangeli: «Liber generationis Ihesu Xri. filius Dei secundum Lucam», fins a la frase evangèlica «de coelo facta est». No conté, per tant, la part pròpia de la genealogia. La de Mateu conté l'inici: «Initium Sancti Evangelii... Liber generationis...», fins a la frase: «Zaram de Thamar». En el començ d'ambdues hi ha el «Dominus vobiscum» i la resposta. Pel que fa a la melodia, la de la salutació inicial «Dominus vobiscum» és pràcticament la mateixa que porta el nostre manuscrit en la genealogia de Mateu. La resta de l'escriptura s'assembla força a la nostra, però segueix fórmules melòdiques un xic diferents. Llàstima que aquest manuscrit sigui tan fragmentari i no porti les genealogies senceres. En tot cas evidència una, si no en podem dir dependència, relació força estreta de pervivència d'unes fórmules melòdiques per a aquest tipus de lectures litúrgiques a casa nostra.

de les Bons (Andorra) (Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, ms. 72)», *Miscel·lània Litúrgica Catalana* (Barcelona, IEC), XIII (2005), p. 47-277.

12. Número de referència a Altés i Aguiló: 1981.

13. Número de referència a Altés i Aguiló: 1982.

14. Aquest fragment evangèlic està posat separat de la genealogia un xic abans (n. 1076 de l'edició d'Altés) i sense música.

15. Ambdues melodies van ser transcrites pel pare Gregori M. Sunyol: «Els cants de la genealogia de Jesucrist», *Vida Cristiana*, 17 (1929), p. 59-65. Pot ser interessant copiar què en diu F. X. Altés en la introducció a l'estudi del manuscrit, partint de la base que aquests textos van ser afegits en el manuscrit aprofitant els fulls en blanc que quedaven: «Concretament, són melodies per a les matines de Nadal i d'Epifania. La primera és el cant de la genealogia de Jesucrist segons l'evangeli de sant Lluc, per a la novena lliçó de les matines [segons el *cursus* catedralici]... L'altra addició musical important és el cant de la genealogia de Jesucrist segons l'evangeli de sant Mateu (núm. 1982), que hom cantava al final de l'ofici de matines del dia de l'Epifania».

16. Número 120 del registre de Joaquim Garrigosa i Massana, *Els manuscrits musicals a Catalunya fins al segle XIII*, p. 110-111.

Transcripció de les dues genealogies

A partir de la interpretació dels neumes o grups de notes exposada abans, faig un intent de transcripció en escriptura actual dels dos textos de què he parlat.

1. *Genealogia segons sant Lluc*. No presenta dificultats majors en les parts evangèliques inicial i final escrites sobre tetragama. La part de la genealogia pròpiament dita sí que en té a l'hora de fixar la melodia, ja que no hi ha cap pauta escrita; només sabem que la primera nota és un la, la resta s'ha de deduir. Ho transcrivim en mode de re m, tal com és a l'original, amb el si bemoll a la clau: de fet, el signe de bemoll està escrit dues vegades al començament de la part evangèlica. La repetició de les frases, agrupades cada sis, permet donar una interpretació melòdica més segura; en la transcripció amb notació actual, hem indicat les agrupacions ternàries de les frases de dues maneres: en la part musical, separem les frases cada tres amb una línia de compàs que abasta tot el pentagrama i les frases intermèdies amb una línia que només agafa les línies centrals del pentagrama, i pel que fa al text, separem les frases cada tres amb un punt (.), les altres amb una coma (,). Hi escrivim també les lletres *a*, *c*, *d* que porta el manuscrit i que podrien ser un agrupament de frases, amb vista a la lectura cantada, anterior o posterior a l'actual. Els neumes i grups de notes els escrivim amb un lligat.

2. *Genealogia segons sant Mateu*. La dificultat major ha vingut pel fet que l'escriptura del manuscrit és molt petita, tot i que és molt pulcra; però la possibilitat informàtica d'ampliar les fotografies de l'original ens ha permès desxifrar-la convenientment. La repetició de les fórmules melòdiques i cadencials és un element important també a l'hora d'interpretar l'escriptura. Pel que fa als neumes o grups de notes, els hem escrit amb un lligat, com ho fem en la genealogia de Lluc. Els *pressus* els hem interpretat com dues notes seguides lligades, i les notes líquescents, que surten en síl·labes acabades amb consonant, les hem transcrit lligades a l'anterior, però de mida més petita.

GENEALOGIA SEGONS SANT LLUC

BMP ms. 2, fol. 14v-16

Lc 3, 21-4, 1

[Le - cti - o San-cti] E - van - ge - li - i se - cun - dum Lu - cam.

In il - lo tem - po - re fa - ctum est au - tem cum bap - ti - za - re - tur o - mnis po - pu - lus

et le - sum bap - ti - za - to et o - ran - - te a - per - tum est coe - lum.

Et de scen - dit Spi - ri - tus San - ctus, cor - po - ra - li spe - ci - e,

si - cut co - lum - ba in i - - - sum, et vox de coe - lo fa - cta est:

"Tu es Fi - li - us me - us di - le - ctus in te com - pla - cu - it mi - hi".

Et i - pse Je - sus e - rat in ci - - - pi - ens qua - si an - no rum tri - gin - - - ta

ut pu - ta - ba - tur fi - li - us Io - - - seph. Qui fu - - - it He - li,

qui fu - it Ma - thath, qui fu - it Le - vi. Qui fu - it Mel - chi,

qui fu - it Ian - ne, qui fu - it Io - seph. Qui fu - - - it Ma tha - thi - ae,

qui fu - it A - mos, qui fu - it Na - hum. Qui fu - it Hes - li,

qui fu - it Nag - ge, qui fu - it Ma - hath. Qui fu - - - it Ma tha - thi - ae,

qui fu - it Se - me - i, qui fu - it Io - seph. Qui fu it lu - da,

qui fu - it Io - an - na, qui fu - it Re - sa. Qui fu - - - it Zo - ro - ba - bel,

qui fu - it Sa - la - thi - el, qui fu - it Ne - ri. Qui fu - it Mel - chi,

qui fu - it Ad - di, qui fu - it Co - san. Qui fu - - - it El - mo - dan,

qui fu - it Her, qui fu - it Ie - su. Qui fu - it E - li - e - zer,

qui fu - it Io - rim, qui fu - it Ma - that. Qui fu - - - it Le - vi,

qui fu - it Si - me - on, qui fu - it Iu - da. Qui fu - it Io - seph,

qui fu - it Io - na, qui fu - it E - li - a - kim. Qui fu - - - it Me - le - a,

qui fu - it Men - na, qui fu - it Ma - tha - tha. Qui fu - it Na - than, qui fu - it Da - vid,

qui fu - it Ies - se. Qui fu - it O - bed, qui fu - it Bo - oz, qui fu - it Sal - mon.

Qui fu - it Na - as - son, qui fu - it A - mi - na - dab, qui fu - it A - ram. Qui fu - it Es - rom,

qui fu - it Pha - res, qui fu - it Iu - dae. Qui fu - it Ia - cob, qui fu - it I - sa - ac,

qui fu - it A - bra - hae. Qui fu - - - it Tha - re, qui fu - it Na - chor.

qui fu - it Sa - rug. Qui fu - it Ra - ga - u, qui fu - it Pha - leg, qui fu - it He - ber.

Qui fu - it Sa - le, qui fu - it Ca - i - nan, qui fu - it Ar - fa - xad. Qui fu - it Sem,

qui fu - it No - e, qui fu - it La - mech. Qui fu - - - it Ma - thu - sa - le,

qui fu - it He - noch, qui fu - it Ia - red. Qui fu - it Ma - la - le - el,

(c) qui fu - it Ca - i - nan, qui fu - it He - nos. Qui fu - - - it Seth,

qui fu - it A - dam, qui fu - it De - i. Ie - sus au - - - tem

ple - nus Spt - ri - tu San - - - cto re - gres - sus est a Ior - da - ne.

GENEALOGIE SELON SAINT MATHIEU

BMP, ms.2, fol. 195v-196v

Mt 1, 1-16

Do - mi - nus vo - bi - scum.

I - ni - - - ti - um San - cti E - van ge - li - i

se - cun - dum Ma - the - um.

Li - ber Ge - ne - ra - ti - o - nis Ie - su Chri - - sti, Fi - li

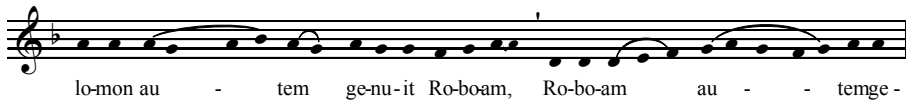
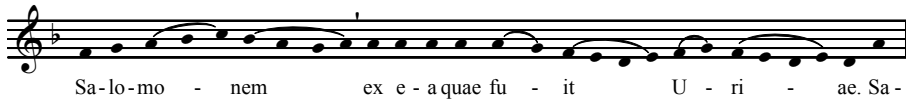
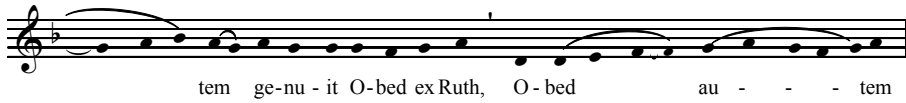
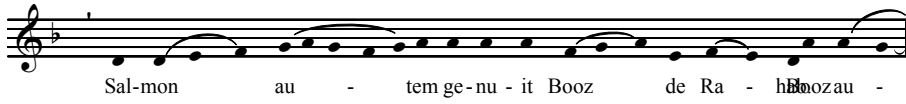
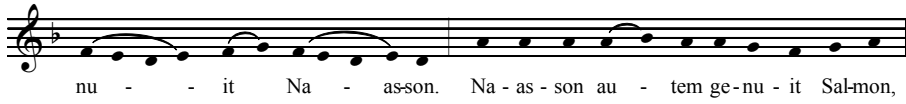
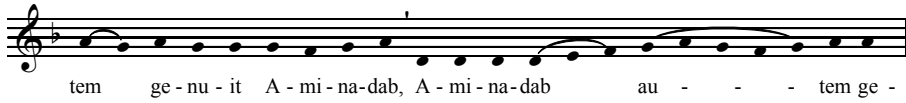
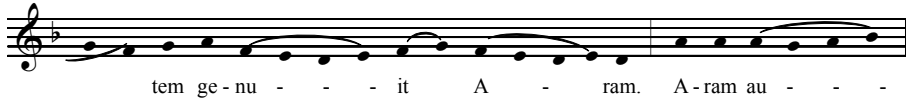
Da - vid, Fi - li - i A - bra - ham. A - bra -

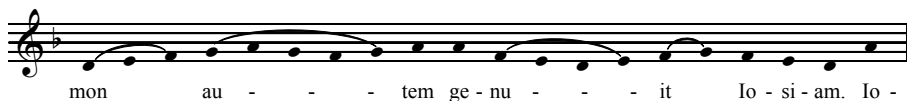
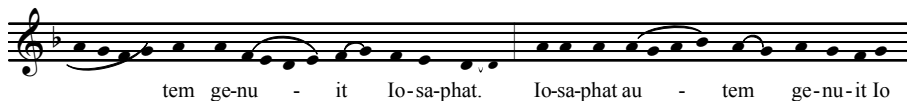
ham ge - - - nu - it Y - sa - ach, I - sa - ach au - - -

tem ge - nu - - - it Ia - cob. Ia - cob au - - - tem ge - nu -

it Iu - - - da et fra - tres e - ius, Iu - das au -

tem ge - nu - it Pha - res et Za - ram de Tha - mar. Pha - res

ni - as ge - nu - it Sa - la thi - - - el. Sa - la - thi - el au - - -

tem ge - nu - it Zo - ro - ba - bel, Zo - ro - ba - bel au - - -

tem ge - nu - - - it A - bi - ud.

A - bi - ud au - - - - - - - - - - - - tem

ge - nu - it E - li - a - cim, E -

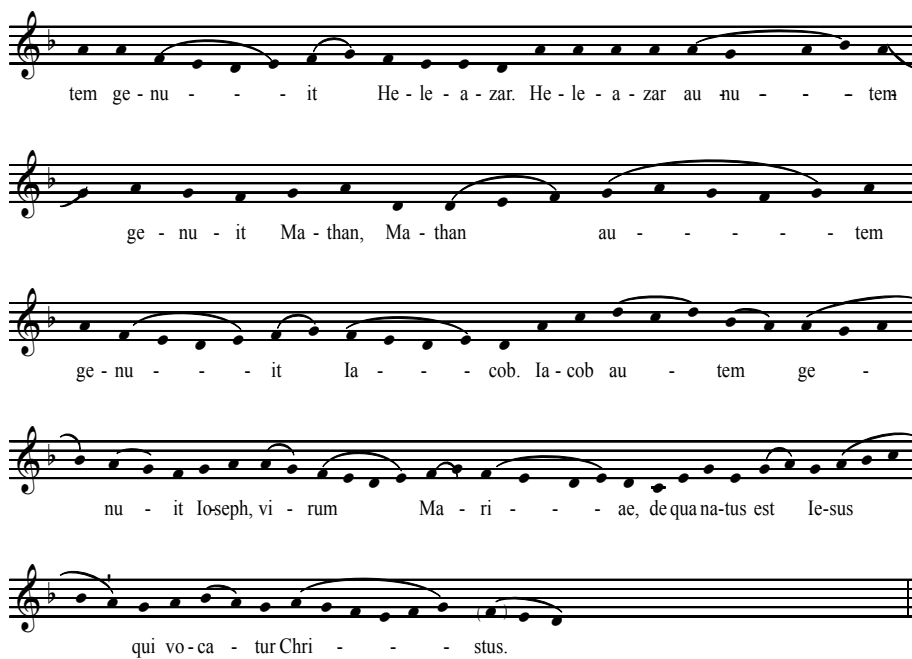
li - a - cim au - - - - - - - - - - - - tem ge - nu - - - - it A -

zor. A - zor au - - - - - - - - - - - - tem ge - nu - it Sa - doch, Sa - doch au -

tem ge - nu - - - - - it A - - -

chim. A - chim au - - - - - - - - - - - - tem ge - nu -

it He - li - ud, He - li - ud au - - - - - - - - - - - -

tem ge - nu - - - it He - le - a - zar. He - le - a - zar au - nu - - - tem

ge - nu - it Ma - than, Ma - than au - - - - - tem

ge - nu - - - - it la - - - cob. la - cob au - tem ge -

nu - it Ioseph, vi - rum Ma - ri - - - ae, de qua na - tus est Ie - sus

qui vo - ca - tur Chri - - - stus.